

'n Kontrolelysis vir die Skryf en Evalueer van Dramadraaiboeke

deur

Jacobus Francois Human

Proefskrif voorgelê ter vervulling van 'n deel van die vereistes vir die graad
Doctor Litterarum (Algemene Literatuurwetenskap)
in die Fakulteit Geesteswetenskappe
aan die Universiteit van Pretoria

Julie 2007

Promotor: Prof. Dr. P.H. Roodt

Opedra aan Mary en Kowie Human

“Continuity writing in the last few years has become a profession in itself, and the writer thereof needs long and careful training before he can handle a script successfully.” (Patterson 1920: 126).



Bedankings

- 1) My studieleier Prof. Dr. P.H. Roodt vir die baie tyd wat hy in my belê het, sy aanmoediging en die gemaklike en kollegiale wyse waarop alles verloop het.
- 2) Die lede van die fokusgroep vir hul tyd en kundigheid:
 - Mnr. K. Smit.
 - Mnr. N. Smit.
 - Me. R. Mueller.
 - Mnr. J. Jansen.
 - Mnr. W. Bouwer.
 - Mnr. C.H. Theunissen.
- 3) Vir die taalkundige versorging:
 - Prof. Dr. C. van Schalkwyk.
 - Prof. Dr. P.H. Roodt.
 - Mev. P. Arends.
- 4) Lizzy Mashele van interbiblioteeklenings by die biblioteek van die Tshwane Universiteit van Tegnologie.
- 5) Petro van Eck van oudiovisueel by die biblioteek van die Tshwane Universiteit van Tegnologie.
- 6) Rita Badenhorst, vakbibliotekaresse by die Universiteit van Pretoria.
- 7) Petro Adlem vir haar liefde en ondersteuning tydens die ses jaar van studie.
- 8) Die Draaiboekskrywer van die tydruimtelik drama.

"... talent without craft is like fuel without an engine. It burns wildly but accomplishes nothing." (McKee 1998: 28).

Opsomming

Die **doelwit** van die studie is die *skepping van 'n omvattende kontrolelyst vir die skryf en evalueer van dramadraaiboeke*. Die navorsing dek alle tradisionele kommersiële genres binne rolprentdrama, met die uitsondering van komedie.

Om die kontrolelyst te skep, is daar eers gepoog om die somtotaal van tegnieke wat die vakgebied van dramadraaiboekskryf behels, te identifiseer. Dit vergestalt in sewe inventarisse naamlik:

bestaande kontrolelyste; genre-eienskappe en draaiboekskryftegnieke vir struktuur, plot; emosie; karakters; en dialoog & diverse.

Die studie behels *kwalitatiewe* navorsing wat beide *beskrywend* en *voorskriftelik* is. Die uitleg en inhoud is as volg:

Hoofstuk 1: Navorsingsontwerp dek die

- oriëntasie ten opsigte van die onderwerp;
- konteks en relevansie van die navorsing;
- teoretiese grondslag soos tipe navorsing, aannames en definisies;
- formulering van die navorsingsprobleem;
- uiteensetting van die metodologie;
- stappe in die skepping van die meesterkontrolelyst;
- styl en aanbieding; en
- oorsig van die navorsing.

Hoofstuk 2: Teoretiese onderbou bevat die fundamentele literatuurstudie.

Primêre teorieë omskryf *Anderson en Anderson* se teorie oor hoe kykers 'n rolprent waarneem, sowel as *Gerrig en Prentice* se teorie oor kykers se onbewustelike deelname aan, en emosionele reaksie op, rolprentstories.

Sekondêre teorieë kyk na die volgende:

Sielkunde sit *Freud* se teorie oor menslike gedrag uiteen, sowel as kort teorieë oor menslike *houdings, identifikasie met persone, die eienskappe van emosie en die mag, eienskappe, en funksies van leiers*.

Kommunikasiekunde kyk na die *gedrag van leiers, besluitneming in kleingroepe en die kommunikasie van openbare waardes in gemeenskappe*. Onder *empatie in fiksierolprente* word *Neill* se voorwaardes vir empatie met rolprentkarakters uiteengesit.

Mitologie dek *Campbell* se boek *The hero with a thousand faces* en *Vogler* se boek *The writer's journey*.

Draaiboekskryfteorie sit die klassieke dramatiese struktuur, tweedoelwitstruktuur en negebedryfstruktuur uiteen.



Inventaris van kontrolelyste dokumenteer alle kontrolelyste vanaf Freeburg (1920) tot Human (2003), sowel as drie dokumente van Amerikaanse rolprentmaatskappye wat gebruik word vir die evaluering van draaiboeke.

Inventaris van genre-eienskappe dokumenteer plot-, struktuur- en karakter-eienskappe van alle kommersiële genres, komedie uitgesluit.

Hoofstuk 3: Inventaris van strukturele tegnieke lys alle skryftegnieke wat van toepassing is op *struktuur*. Dit bevat 27 afdelings met opskrifte soos *Tipes strukture*, *Die heldereis* en *Klimaks en hoofklimaks*.

Hoofstuk 4: Inventaris van plot- en emosietegnieke lys alle skryftegnieke wat van toepassing is op *plot* en *emosie*. Dit bevat 90 afdelings met opskrifte soos *Uiteensetting: algemeen*, *Konfrontasie* en *Afloop/epiloog/einde*.

Hoofstuk 5: Inventaris van karaktertegnieke lys alle skryftegnieke wat van toepassing is op *karakter*. Dit bevat 80 afdelings met opskrifte soos *Effektiewe rolprentkarakters*, *Tipe karakters* en *Karakterverandering/-ontwikkeling*.

Hoofstuk 6: Inventaris van dialoog- en diverse tegnieke lys alle skryftegnieke wat van toepassing is op *dialoog* en *diverse elemente*. Dit bevat 46 afdelings met opskrifte soos *Effektiewe dialoog*, *Subteks* en *Begroting*.

Hoofstuk 7: Die meesterkontrolelys bevat die primêre navorsingsuitset, naamlik 'n omvattende kontrolelys van 5 550 vrae. Dit is 'n buigsame instrument wat die draaiboekevalueerder of -skrywer lei deur alle bekende veranderlikes van 'n storie. Dit is saamgestel uit hoofstukke twee tot ses. Dit bestaan uit vyf makrokontrolelyste: struktuur, plot, emosie, karakters en dialoog, wat elkeen uit 'n aantal mikrokontrolelyste bestaan.

Hoofstuk 8: Samevatting evalueer die beantwoording van die navorsingsvrae, bespreek moontlike gebreke in die navorsing en maak aanbevelings vir verdere navorsing.

Laastens volg die bibliografie en bylaes.

Sleutelterme:

Draaiboek
Rolprent
Genre
Plot
Karakter
Dialoog
Emosie
Storiestructuur
Heldereis
Held

Summary

The **objective** of the research is the *creation of an extensive checklist for writing and evaluating screenplays*. The research covers all traditional commercial genres within motion picture drama, with the exception of comedy.

To create the checklist, an attempt was made to identify the sum total of techniques within the discipline of drama scriptwriting. Seven inventories were compiled, namely: *existing checklists; genre characteristics; and scriptwriting techniques for structure; plot; emotion; characters; and dialogue & diverse*.

Information for the thesis was obtained from *qualitative* research that is both *descriptive* and *prescriptive*. The layout and content are as follows:

Chapter 1: Research design covers the:

- orientation of the subject;
- context and relevance of the research;
- theoretical basis, for example type of research, assumptions and definitions;
- formulation of the research problem;
- explanation of the methodology;
- steps in the creation of the master checklist;
- style and presentation; and
- overview of the research.

Chapter 2: Theoretical foundations is an overview of the fundamental literature study.

Under Primary theories *Anderson and Anderson's* theory on how viewers perceive a motion picture is described, as well as *Gerrig and Prentice's* theory on the subjective participation of viewers in, and emotional reaction to, motion picture stories.

Secondary theories look at the following:

Psychology explains *Freud's theories on human behavior*, as well as short theories on human *attitudes, identification with people, the characteristics of emotion and the power, characteristics and functions of leaders*.

Communication science covers the *behaviour of leaders, decision-making in small groups and the communication of public values in communities*. *Empathy in fiction motion pictures* explains Neill's prerequisites for empathy with motion picture characters.

Mythology covers Campbell's book *The hero with a thousand faces* and Vogler's book *The writer's journey*.

Scriptwriting theory explains the classical dramatic structure, the two-goal structure and the nine-act structure.

Inventory of checklists documents all checklists from Freiburg (1920) to Human (2003) and also lists three documents used by American motion picture companies to evaluate scripts.

Inventory of genre characteristics documents characteristics for plot, structure and character of all commercial genres, excluding comedy.

Chapter 3: Inventory of structural techniques lists all the writing techniques that are applicable to *structure*. It contains 27 sections with headings such as *Structural types*, *The hero's journey*, and *Climax & main climax*.

Chapter 4: Inventory of plot and emotion techniques lists all the writing techniques that are applicable to *plot*. It contains 90 sections with headings such as *Exposition: general*, *Confrontation* and *Denouement/epilogue/end*.

Chapter 5: Inventory of character techniques lists all the writing techniques that is applicable to *character*. It contains 80 sections with headings such as *Effective motion picture characters*, *Type of characters* and *Character change/development*.

Chapter 6: Inventory of dialogue and diverse techniques lists all the writing techniques that are applicable to *dialogue and diverse* elements. It contains 46 sections with headings such as *Effective dialogue*, *Subtext* and *Budget*.

Chapter 7: The master checklist contains the primary research output, namely an extensive checklist of 5 550 questions. It is a flexible instrument that leads the script reader or scriptwriter through all known variables in a story. This was compiled from information in chapters two to six. It consists of five macro checklists: structure, plot, emotion, characters and dialogue, each consisting of a number of micro checklists.

Chapter 8: Conclusion evaluates the answers to the research questions, discuss possible shortcomings in the research and makes recommendations for further research.

Lastly follow the bibliography and addenda.

Key terms:

Draaiboek (*script*)

Rolprent (*motion picture*)

Genre

Plot

Karakter (*character*)

Dialoog (*dialogue*)

Emosie (*emotion*)

Storiestructuur (*story structure*)

Heldereis (*hero's journey*)

Held (*hero*)

Inhoudsopgawe

Hoofstuk 1: Navorsingsontwerp	1
1.1 Oriëntasie ten opsigte van die onderwerp	1
1.1.1 Die dramadraaiboek	1
1.2.1 Die rolprent as kunsvorm	1
1.2.2 Die rolprent as vermaak en kommunikasiemedium	2
1.2.3 Die belangrikheid van die draaiboek	2
1.2 Konteks van die navorsing	2
1.2.1 Relevantheid van die navorsing	2
1.2.2 Motivering	8
1.2.3 Bestaande navorsing	9
1.3 Teoretiese grondslag	10
1.3.1 Tipe navorsing	10
1.3.2 Inhoud van literatuurstudie	10
1.3.2.1 Primêre teorieë	10
1.3.2.2 Sekondêre teorieë	10
1.3.2.3 Inventaris van kontrolelyste	11
1.3.2.4 Inventaris van genre-eienskappe	11
1.3.3 Aannames	11
1.3.4 Definisies	11
1.4 Formulering van die navorsingsprobleem	23
1.4.1 Doel	23
1.4.2 Navorsingsfokus	23
1.4.3 Navorsingsvrae	24
1.5 Metodologie	24
1.6 Skepping van die meesterkontrolelys	24
1.6.1 Kriteria	24
1.6.2 Die meesterkontrolelys	25
1.6.3 Fokusgroep	25
1.6.4 Die finale meesterkontrolelys	26
1.7 Styl, aanbieding en terminologie	26
1.8 Oorsig van navorsing	27
Hoofstuk 2: Teoretiese onderbou	29
2.1 Primêre teorieë	29
2.1.1 Anderson en Anderson se teorie van rolprentwaarneming	29
2.1.1.1 Inleiding	29
2.1.1.2 Grondbeginsels van die ekologiese teorie	29
2.1.1.3 Die waarneming van rolprente	30



2.1.2	Deelnemersteorie van kykersreaksie	33
2.1.2.1	Inleiding	33
2.1.2.2	Deelname aan gesprekke	33
2.1.2.3	Deelname aan rolprente	34
2.1.2.4	“Asof”-reaksies en -emosies	35
2.1.2.5	Die simulasiemodel	35
2.2	Sekondêre teorieë	36
2.2.1	Inleiding	36
2.2.2	Sielkunde	36
2.2.2.1	Freud se teorie oor menslike gedrag	36
1)	Inleiding	36
2)	Die struktuur van persoonlikheid	37
3)	Angs	38
4)	Sielkundige selfverdedigingsmeganismes	38
2.2.2.2	Houdings en identifisering	39
2.2.2.3	Emosie	40
1)	Inleiding	40
2)	Die eienskappe van emosie	40
2.2.2.4	Leiers	41
1)	Mag van leiers	41
2)	Eienskappe van leiers	41
3)	Leierskapsfunksies	41
2.2.3	Kommunikasiekunde	42
2.2.3.1	Sosiale interaksie	42
1)	Die gedrag van leiers	42
2)	Besluitneming in kleingroepe	43
3)	Openbare waardes	43
2.2.3.2	Empatie in fiksierolprente	44
2.2.4	Mitologie	46
2.2.4.1	Joseph Campbell	46
1)	Inleiding	46
2)	Die avontuur van die held	47
a)	Inleiding	47
b)	Die vertrek	47
c)	Inisiasie	48
d)	Terugkeer	48
e)	Die sleutels	49
3)	Die kosmiese siklus	49
a)	Inleiding	49
b)	Openbarings	50
c)	Die maagdelike geboorte	50
d)	Die transformasie van die held	50
e)	Ontbinding (einde)	50
2.2.4.2	Chris Vogler	51
1)	Inleiding	51
2)	Karakters	51

3)	Opsomming van die struktuur-elemente	51
4)	Die karakterboog van die held	52
5)	Oorsig van die Heldereis	52
2.2.5	Draaiboekskryfteorie	55
2.2.5.1	Die klassieke dramatiese struktuur	55
2.2.5.2	Die tweedoeelwitstruktuur	57
2.2.5.3	Die nege-bedryf struktuur	58
2.3	Inventaris van kontrolelyste	62
2.3.1	Inleiding	62
2.3.2	Plot (Freeburg)	62
2.3.3	Storievereistes (De Mille)	63
2.3.4	Storiekonsep (Hauge)	63
2.3.5	Struktuur (Hauge)	64
2.3.6	Tonele (Hauge)	65
2.3.7	Karaktervorming (Human 1988)	66
2.3.7.1	Die karakter se innerlike lewe	66
2.3.7.2	Die vorming van karakters	66
2.3.8	Karakteropenbaring (Human 1988)	66
2.3.8.1	Handeling	66
2.3.8.2	Dialoog	67
2.3.8.3	Uiteensetting	67
2.3.9	Karakterontwikkeling (Human)	67
2.3.10	Plot (Katahn)	68
2.3.11	Karakters (Katahn)	68
2.3.12	Dialoog (Katahn)	69
2.3.13	Struktuur (Katahn)	70
2.3.14	Die kykers (Katahn)	70
2.3.15	Struktuur (Seger)	70
2.3.16	Subplotte (Seger)	70
2.3.17	Tonele (Seger)	71
2.3.18	Integrering van die draaiboek (Seger)	71
2.3.19	Mitologiese patroon (Seger)	72
2.3.20	Karakterskelet (Seger)	72
2.3.21	Konflik (Seger)	72
2.3.22	Ronde karakters (Seger)	72
2.3.23	Karakterfunksies (Seger)	73
2.3.24	Effektiewe karakters (Miller)	73
2.3.25	Storiestructuur (Miller)	74
2.3.26	Storietegnieke (Miller)	75
2.3.27	Tonele (Miller)	75
2.3.28	Dialoog, klank en musiek (Miller)	76
2.3.29	Struktuur (Trottier)	76
2.3.30	Karakter (Trottier)	77
2.3.31	Plot (Trottier)	77
2.3.32	Dialoog (Trottier)	78
2.3.33	Diverse (Trottier)	78

2.3.34	Kontrolelys vir wetenskapsfiksieverhale (Tuttle)	78
2.3.34.1	Is daar probleme met die perspektief?	78
2.3.34.2	Is dit die regte lengte?	79
2.3.34.3	Is die konsep interessant en geloofwaardig?	79
2.3.34.4	Begin die storie op die regte plek?	79
2.3.34.5	Is die storie goed gestruktureerd?	79
2.3.34.6	Voldoen die storie aan die verwagting?	79
2.3.35	Elemente van 'n effektiewe dramadraaiboek (Human)	80
2.3.35.1	Struktuur	80
2.3.35.2	Plot	80
2.3.35.3	Karakters	81
2.3.35.4	Dialoog	81
2.3.35.5	Spanning en emosie	81
2.3.35.6	Diverse	82
2.3.36	Evalueringsdokumentasie van Amerikaanse maatskappye	82
2.3.36.1	Teksverslag (Lucey)	82
2.3.36.2	Kandidaatleser evalueringseksamen (Lucey)	82
2.3.36.3	Teksverslag (Katahn)	83
2.4	Inventaris van genre-eienskappe	84
2.4.1	Inleiding	84
2.4.2	Plot en struktuur	85
2.4.2.1	Dappergenres: algemene kenmerke	85
2.4.2.2	Dappergenres: aksie/aksie-avontuur	86
2.4.2.3	Dappergenres: avontuur	87
2.4.2.4	Dappergenres: spanning	87
2.4.2.5	Dappergenres: oorlog	88
2.4.2.6	Dappergenres: epies (histories of biografies)	89
2.4.2.7	Dappergenres: biografieë	89
2.4.2.8	Dappergenres: rampverhale	90
2.4.2.9	Dappergenres: Wilde Weste	90
2.4.2.10	Dappergenres: wraak	91
2.4.2.11	Dappergenres: polisie	92
2.4.2.12	Dappergenres: sport	92
2.4.2.13	Dappergenres: dapper fantasie/wetenskapsfiksie	92
2.4.2.14	Fantasiegenres	94
2.4.2.15	Vreesgenres: rillers	95
2.4.2.16	Vrees-genres: donker wetenskapsfiksie	98
2.4.2.17	Liefdesgenres: algemene kenmerke	99
2.4.2.18	Liefdesgenres: romantiese komedie	99
2.4.2.19	Liefdesgenres: dramatiese romanse	100
2.4.2.20	Liefdesgenres: melodrama	102
2.4.2.21	Liefdesgenres: platoniese liefde	104
2.4.2.22	Liefdesgenres: tragiese/donker romanse	104
2.4.2.23	Raaiselgenres: algemene kenmerke	105
2.4.2.24	Raaiselgenres: misterie en speur	106
2.4.2.25	Raaiselgenres: komplot	107

2.4.2.26	Alternatiewe indelings: reis	107
2.4.2.27	Alternatiewe indelings: sosiale dramas	107
2.4.2.28	Alternatiewe indelings: karaktergedrewe genres	108
2.4.2.29	Alternatiewe indelings: stories gebaseer op 'n karakterboog	109
2.4.3	Karakters	109
2.4.3.1	Aksiegenre	109
2.4.3.2	Spanningsgenre	110
2.4.3.3	Wilde Weste genre	110
2.4.3.4	Oorlogsgenre	112
2.4.3.5	Epiesegenre	112
2.4.3.6	Biografiesegenre	112
2.4.3.7	Sportgenre	112
2.4.3.8	Rillers	112
2.4.3.9	Melodrama	113
2.4.3.10	Wetenskapsfiksie	113
Hoofstuk 3: Inventaris van strukturele tegnieke		114
3.1	Die aard en funksie van dramatiese struktuur	114
3.2	Tipes strukture	119
3.3	Strukturele gebreke	120
3.4	Tegniese struktuur	121
3.5	Die aard van tonele	121
3.6	Effektiewe tonele	122
3.7	Sekwense	124
3.8	Strukturele eenheid	126
3.9	Tempo, ritme en tydsverloop	126
3.10	Die heldereis, fase 1: Die gewone wêreld/uiteensetting	127
3.11	Die heldereis, fase 2: Oproep tot avontuur/verstoring	127
3.12	Die heldereis, fase 3: Weiering van die oproep tot avontuur	128
3.13	Die heldereis, fase 4: Ontmoeting met die mentor	128
3.14	Die heldereis fase 5: Oorsteek van die eerste drempel	128
3.15	Die heldereis, fase 6: Die Spesiale Wêreld	129
3.16	Die heldereis, fase 7: Nadertog tot die Binneste Grot	130
3.17	Die heldereis, fase 8: Die Krisis	132
3.18	Die heldereis, fase 9: Die Beloning	132
3.19	Die heldereis, fase 10: Die Pad Terug	133
3.20	Die heldereis, fase 11: Die Opstanding	134
3.21	Insig	134
3.22	Klimaks en hoofklimaks	134
3.23	Die heldereis, fase 12: Terugkeer met die Prys	134
3.24	Ontknoping/afloop/epiloog/einde	135
3.25	Dramatiese bou	136
3.26	Multiplot- en nie-liniêre-plotstories	136
3.27	Draaiboeklengte	137

Hoofstuk 4:	Inventaris van plot- en emosietegnieke	138
4.1	Die aard en funksie van storie/plot/drama	138
4.2	Effektiewe plotte/stories	139
4.3	Genre	142
4.4	Storielyne	143
4.5	Primêre plot/hoofplot	144
4.6	Sekondêre plot	145
4.7	Subplotte	146
4.8	Die storiekonsep	148
4.9	Openings	149
4.10	Die titelsekwens	152
4.11	Ruimte: algemeen	152
4.12	Fisiese ruimte	154
4.13	Tydsruimte	155
4.14	Sielkundige ruimte/realiteit	156
4.15	Die gewone wêreld	156
4.16	Uiteensetting: algemeen	156
4.17	Uiteensetting: tegnieke	157
4.18	Uiteensetting: voorstorie	159
4.19	Uiteensetting: terugflitse	160
4.20	Uiteensetting: droomsekwense	161
4.21	Uiteensetting: montage	161
4.22	Uiteensetting: stem-oor en titels	162
4.23	Herhaling	162
4.24	Versteuring/oproep tot avontuur	162
4.25	Snellergebeurtenis	163
4.26	Die storieprobleem/dramatiese enjin/bedreiging	164
4.27	Die dramatiese vraag	165
4.28	Doelwitte	167
4.29	Subdoelwitte	168
4.30	Sekondêre doelwitte	168
4.31	Dit wat op die spel is	168
4.32	Motivering	169
4.33	Oorsaaklikheid	169
4.34	Besluite	170
4.35	Planne	170
4.36	Hindernisse/antagonisme	171
4.37	Krisis en konflik: algemeen	173
4.38	Eksterne en interne konflik	177
4.39	Konfrontasie	179
4.40	Storie-oorgange	180
4.41	Kompromieë	181
4.42	Tonele	182
4.43	Sekwense	185
4.44	Emosie	187
4.45	Gebeure/aksie/handeling	190



4.46	Fokus/eenheid/funksionaliteit	192
4.47	Perspektief	193
4.48	Kontras	195
4.49	Ekspressionisme	196
4.50	Voorspelbaarheid	196
4.51	Voorbereiding vir plot	197
4.52	Voorbereiding vir en die skep van emosie	197
4.53	Voorskadu	199
4.54	Emosionele polariteit/waarde	199
4.55	Plante	200
4.56	Belangstelling/nuuskierigheid/misterie/afwagting/verbeelding	201
4.57	Die aard van spanning	205
4.58	Spanningstegnieke	206
4.59	Verligting van spanning	208
4.60	Ontdekking, onthulling en misleiding van die kykers	209
4.61	Verrassing en skok	211
4.62	Storiegebeure, komplikasies en wendings	212
4.63	Omkeer	214
4.64	Sensasie/fassinering van kykers	215
4.65	Momentum/voorwaartse beweging	216
4.66	Belangrike keuses	218
4.67	Geloofwaardigheid/realisme	219
4.68	Gate in die storie	222
4.69	Romanse	222
4.70	Visuele inhoud	222
4.71	Storie-clichés	223
4.72	Lopers	223
4.73	Uitbetaling	224
4.74	Humor	224
4.75	Tragedie	226
4.76	Dramatiese ironie	226
4.77	Goed en kwaad	226
4.78	Die aanwesigheid van hoop	228
4.79	Die aanwending van objekte	228
4.80	Binne-inligting	228
4.81	Die aard van tema en boodskap	228
4.82	Effektiewe temas en boodskappe	230
4.83	Simboliek/metafore	231
4.84	Kommunikasie	232
4.85	Skouspel	233
4.86	Beloning/prys.....	233
4.87	Laagtepunt/donkerste oomblik/diepste oomblik	234
4.88	Insig	235
4.89	Klimaks/katarsis/resolusie/opstanding	235
4.90	Afloop/epiloog/einde	241

Hoofstuk 5:	Inventaris van karaktertegnieke	244
5.1	Die aard en funksie van rolprentkarakters	244
5.2	Grondbeginsels van effektiewe rolprentkarakters	247
5.3	Ronde karakters	252
5.4	Bekendstelling van karakters	253
5.5	Vestiging	254
5.6	Karakter-uiteensetting/karakterisering	254
5.7	Karakter-uiteensetting/karakterisering: bykarakters	259
5.8	Kykers se identifisering met 'n karakter	259
5.9	Identifiseringstegnieke: 'n goeie persoon	261
5.10	Identifiseringstegnieke: die karakter is aangenaam	261
5.11	Identifiseringstegnieke: die karakter is snaaks	261
5.12	Identifiseringstegnieke: dapperheid	262
5.13	Identifiseringstegnieke: moed van sy oortuiging	262
5.14	Identifiseringstegnieke: stille lyding	262
5.15	Identifiseringstegnieke: vaardighede	262
5.16	Identifiseringstegnieke: moraliteit	262
5.17	Identifiseringstegnieke: die karakter se motivering	262
5.18	Identifiseringstegnieke: ander hou van hom	263
5.19	Identifiseringstegnieke: heldeverering	263
5.20	Identifiseringstegnieke: karakters wat soos die kykers is	263
5.21	Identifiseringstegnieke: ouderdom	263
5.22	Identifiseringstegnieke: uniekheid	264
5.23	Identifiseringstegnieke: rondheid/teenstrydighede	264
5.24	Identifiseringstegnieke: mag	264
5.25	Identifiseringstegnieke: charisma	264
5.26	Identifiseringstegnieke: etnisiteit	265
5.27	Identifiseringstegnieke: voorkoms	265
5.28	Identifiseringstegnieke: simpatie	265
5.29	Identifiseringstegnieke: empatie	265
5.30	Identifiseringstegnieke: isolasie	267
5.31	Identifiseringstegnieke: antipatie	267
5.32	Identifiseringstegnieke: handeling	267
5.33	Identifiseringstegnieke: die karakter is pro-aktief	268
5.34	Identifiseringstegnieke: onverdiende lyding	268
5.35	Identifiseringstegnieke: die karakter het menslike gebreke	268
5.36	Identifiseringstegnieke: die karakter is kwesbaar	268
5.37	Identifiseringstegnieke: die karakter het 'n leemte	269
5.38	Identifiseringstegnieke: die karakter verkeer in gevaar	270
5.39	Identifiseringstegnieke: komplikasies	270
5.40	Identifiseringstegnieke: omstandighede	270
5.41	Identifiseringstegnieke: kykers en karakter beleef saam	271
5.42	Identifiseringstegnieke: visuele perspektief van die karakter	271
5.43	Identifiseringstegnieke: stel kykers bloot aan die karakter	271
5.44	Identifiseringstegnieke: die karakter toon emosie	271
5.45	Identifiseringstegnieke: selfonthulling deur die karakter	271

5.46	Identifiseringstegnieke: die karakter het 'n gewete	272
5.47	Identifiseringstegnieke: die karakter word meer soos die kykers	272
5.48	Identifiseringstegnieke: kykers ervaar opponente as bedreigings	272
5.49	Redes waarom kykers nie met karakters identifiseer nie	272
5.50	Tipe karakters	273
5.51	Tipe karakters: protagonis	274
5.52	Tipe karakters: soorte protagoniste	278
5.53	Tipe karakters: antagoniste	280
5.54	Tipe karakters: bykarakters	284
5.55	Tipe karakters: geliefde	285
5.56	Tipe karakters: mentors	285
5.57	Tipe karakters: tipe mentors	286
5.58	Tipe karakters: funksies van mentors	287
5.59	Tipe karakters: bondgenote	288
5.60	Tipe karakters: drempelwagte	289
5.61	Tipe karakters: morf	290
5.62	Tipe karakters: nar en komiese karakters	290
5.63	Tipe karakters: boodskappers	291
5.64	Tipe karakters: ekstras	292
5.65	Tipe karakters: kinders	292
5.66	Tipe karakters: diere	292
5.67	Funksionaliteit van karakters	292
5.68	Kontras	293
5.69	Konflik	293
5.70	Doelwitte	294
5.71	Karaktersterkte	295
5.72	Verhoudings tussen karakters	295
5.73	Motivering vir gedrag	296
5.74	Konsekwente gedrag	298
5.75	Geloofwaardige gedrag	299
5.76	Dominante karaktertrekke	300
5.77	Filosofie	300
5.78	Stereotipes	301
5.79	Karakterverandering/-ontwikkeling	301
5.80	Karakter en tema	305
Hoofstuk 6: Inventaris van dialoog- en diverse tegnieke		306
6.1	Aard en funksie van dialoog	306
6.2	Effektiewe dialoog	307
6.3	Realistiese dialoog	310
6.4	Subteks	311
6.5	Dialoog en genre	313
6.6	Die struktuur van 'n gesprek	313
6.7	Tempo en ritme	314
6.8	Vloei van dialoog	314
6.9	Plot	315



6.10	Uiteensetting	316
6.11	Tema	317
6.12	Vooruitskouing	317
6.13	Afwagting	318
6.14	Emosie	318
6.15	Onnodige dialoog	320
6.16	Monoloë/gedagtes	320
6.17	Vertelling/stem-oor/kommentaar	321
6.18	Eenvoud	321
6.19	Vrae	322
6.20	Dialoog en beeld	322
6.21	Aksie	322
6.22	Karakters	323
6.23	Vreemde tale	324
6.24	Antieke of futuristiese tale	325
6.25	Dialekte en periode-uitsprake	325
6.26	Sleng	326
6.27	Clichés	326
6.28	Kru taal	326
6.29	Grammatika	326
6.30	Ironiese dialoog	327
6.31	Humoristiese dialoog	327
6.32	Poëtiese dialoog	328
6.33	Kinders	328
6.34	Name	328
6.35	Telefoongesprekke	329
6.36	Dialoogwagsnitte	330
6.37	Stilte en lyftaal	331
6.38	Ander klanke	331
6.39	Begroting	332
6.40	Styl	334
6.41	Teikenmark	334
6.42	Sosiale behoeftes	335
6.43	Datering	335
6.44	Bemaking en kommersiële potensiaal	336
6.45	Die titel	338
6.46	Musiek	339
Hoofstuk 7: Navorsingsresultate: die meesterkontrolelys		341
7.1	Makrokontrolelys: Struktuur	341
7.1.1	Dramatiese en tegniese struktuur	341
7.1.2	Eerste bedryf	342
7.1.3	Tweede bedryf	343
7.1.4	Derde bedryf	344
7.1.5	Tempo, ritme en tydsverloop	345



7.2	Makrokontrolely: Plot	347
7.2.1	Konsep	347
7.2.2	Begroting en praktiese uitvoerbaarheid	350
7.2.3	Teikenmark, bemarking en kommersiële potensiaal	351
7.2.4	Plotte/storielyne	354
7.2.5	Primêre en sekondêre plotte	354
7.2.6	Subplotte, lopers en lopende grappe	356
7.2.7	Titel, begin en titelsekwens	357
7.2.8	Perspektief	360
7.2.9	Ruimte en terrein	360
7.2.10	Tyd	362
7.2.11	Uiteensetting: algemeen	362
7.2.12	Uiteensetting: tegnieke	363
7.2.13	Uiteensetting: voorstorie, terugflitse, drome, montages	365
7.2.14	Versteuring	366
7.2.15	Weiering van oproep/snellergebeurtenis/oorsteek van drempel	367
7.2.16	Storieprobleem	368
7.2.17	Dramatiese vrae	370
7.2.18	Behoeftes	371
7.2.19	Motivering	372
7.2.20	Doelwitte	373
7.2.21	Spesiale wêreld en nadertog tot die binneste grot	375
7.2.22	Hindernisse/komplikasies	376
7.2.23	Gevaar/risiko's	377
7.2.24	Besluite, planne en insig	377
7.2.25	Handeling/gebeure/aksie	378
7.2.26	Dramatiese bou/momentum	381
7.2.27	Eenheid	383
7.2.28	Oorsaaklikheid en voorspelbaarheid	384
7.2.29	Geloofwaardigheid	384
7.2.30	Vorbereiding en uitbetaling vir plot	386
7.2.31	Sekwense	388
7.2.32	Tonele	390
7.2.33	Simboliek	394
7.2.34	Kommunikasie	395
7.2.35	Visuele inhoud	395
7.2.36	Tema en boodskap	397
7.2.37	Die binneste grot, krisis en prys	399
7.2.38	Die pad terug	400
7.2.39	Opstanding/hoofklimaks	401
7.2.40	Afloop/epiloog/einde	403
7.3	Makrokontrolely: Emosie	405
7.3.1	Emosie: algemeen	405
7.3.2	Genre/sielkundige ruimte/styl/kontras	407
7.3.3	Krisis en konflik: algemeen	408
7.3.4	Eksterne en interne konflik	412

7.3.5	Konfrontasie en oorgange	414
7.3.6	Vorbereiding en uitbetaling vir emosie	415
7.3.7	Goed en kwaad	416
7.3.8	Belangstelling/afwagting	418
7.3.9	Spanning/vrees	420
7.3.10	Verligting van spanning	423
7.3.11	Onthulling/ontdekking/verrassing/skok	423
7.3.12	Wendings en omkere	426
7.3.13	Sensasie/skouspel	428
7.3.14	Humor	428
7.3.15	Tragedie	429
7.3.16	Ironie	430
7.3.17	Emosionele polariteit en lading	431
7.3.18	Krisis/donkerste oomblik	432
7.3.19	Hoofklimaks	434
7.3.20	Afloop/epiloog/einde	435
7.4	Makrokontrolelys: Karakters	436
7.4.1	Algemeen	436
7.4.2	Held	437
7.4.3	Opponent	441
7.4.4	Geliefde en romantiese objek	444
7.4.5	Mentor	444
7.4.6	Bondgenoot	447
7.4.7	Nar	448
7.4.8	Morf	448
7.4.9	Drempelwag	449
7.4.10	Boodskapper	450
7.4.11	Diverse karakters	450
7.4.12	Bykarakters	451
7.4.13	Funksionaliteit van karakters	452
7.4.14	Identifisering: algemeen	453
7.4.15	Identifisering: behoeftes, motiverings en doelwitte	454
7.4.16	Identifisering: persoonlikheidseienskappe	456
7.4.17	Identifisering: fisiese eienskappe	458
7.4.18	Identifisering: handeling	459
7.4.19	Identifisering: omstandighede	460
7.4.20	Faktore wat identifisering teenwerk	461
7.4.21	Bekendstelling en vestiging	462
7.4.22	Karakterisering	463
7.4.23	Karakteruiteensetting	467
7.4.24	Gedrag/konsekwentheid/voorspelbaarheid/geloofwaardigheid	469
7.4.25	Karakterverandering/-ontwikkeling	472
7.5	Makrokontrolelys: Dialoog	476
7.5.1	Algemeen	476
7.5.2	Uiteensetting	478

7.5.3	Verskillende karakters	479
7.5.4	Monoloë/gedagtes/vertellings/stem-oor	481
7.5.5	Funksionaliteit/eenvoud/kommunikasie	483
7.5.6	Fokus/voorwaartse beweging/afwagting/spanning/konflik	483
7.5.7	Aksie/gedrag	484
7.5.8	Struktuur	484
7.5.9	Vloei van dialoog	485
7.5.10	Tempo, ritme en variasie	485
7.5.11	Realisme/kru taal	486
7.5.12	Poëtiese en ironiese dialoog	487
7.5.13	Humoristiese dialoog	488
7.5.14	Subteks	488
7.5.15	Emosie	489
7.5.16	Grammatika en clichés	490
7.5.17	Vreemde tale/dialekte/sleng	491
7.5.18	Name	492
7.5.19	Telefoongesprekke	493
7.5.20	Die res van die klankbaan	493
7.6	Eindnote	495
Hoofstuk 8: Samevatting		510
8.1	Antwoorde op die navorsingsvrae	510
8.2	Tekortkominge in die studie	514
8.3	Aanbevelings vir verdere studie	515
Bibliografie		517
Bylaag 1: Dokumentasie vir die fokusgroep		525
Bylaag 2: Verslae van fokusgroeplede		534
